

Forlovelse, Egteskab, vædensberømt Bog, 196 Sider, 1.85. — Dr. M. Fadden, amerikansk Læge: Egteskabelig Livslykke, 2 store Bind, kun 3 Kr. for begge B. — Døjlige Sæ, den unge, dybtstunkne Kvinde's Testamente, Op- lag 40,000, 1.35. — Ford: Hemmelighe- den ved at tjene Penge, 1.25. — Sund- hedsæde, mange Oplysninger, kun 1.00. — Elvekjær: Muntre Fortællinger, kun 1 Kr. 25 Øre. — Filmens Eventyr, stort Pragtværk med 125 Kunstfotos, kun 3 1/2 Kr. — Ungdom og Kærlighed, 0.75. Selves Bogforlag, Afd. F. S. D., Odense.

Tað er eingin vandi fyri sam- fundið, at fiskimenninir fáa tæy 2 3/4% íni meira. Skal tann so- leidið vinni peningurin ganga inn til deyðan rentukapital, meðan fiskimaðurin ikki hevur nakað til avlops? Nei, pening- urin má út aftur, og við tí pen- ingi tilhandlar fiskarin sær breyð og klæðir, og harav norur hann um tann árliga umsetningin.

Um so var, at tann peningur, fiskimenninir krevja, ikki var teirra egin, kundi sjálvsagt funn- ist at omanfyri standandi; men nú er tað okkara egnu peningur, vit krevja, tá tað eru fiskimenn- inir, ið framleiða virði. Tey 2 3/4% eru bert ein partur, sum hildin verður aftur, tá fiski- menninir fáa tæy vanligu 33 1/3%. Fiskimenninir eiga av rottum tað, ið eftir er, tá manningin hevur fingið sína vanligu løn, reiðarin sína løn fyri at reiða skipið út, og procentir av tí heilu brutto inntøkuni eru av- skrivað og lagd til reservar- kapitalin.

Hettar hava fiskimenninir ikki gjørt krav um at fingið og fáa tað heldur ikki, soleiðis sum samfundid nú er skipað, so tað er bert smátung, tað heila stendur um. Nú veit eg ikki, um okkara reiðarar eru smáligir, ella vilja vilja roynast sum góðir Føroy- ingar, sum bóndin plagat at siga.

Hesa av Henry Ford ávístu leiðina (hann er hin fyrsti stór- kapitalistur, ið hevur víst á hana) eru teir farnir at hugsa eitt sindur um, t. d. í Onglandi. Fyrst við tveimum royndum — ikki vegna orð Henry Fords, men vegna ta neyð og armóð, knippan um lonina forir við sær. — Tær tvær royndir — royndir kunnu tæy virkir ikki kallast longur — eru gjordar av „Cadbury's chokoladufabrikk, nær við Birmingham og Levers Brothers såpufabrikk, haðani tann kenda „Sunlight Soap“ kemur, (klæðir fiskimanna nær- um allar Føroyar verða tváðaði við hesari såpu).

Nevndu virkir hava fort við sær, at arbeiðsgevararnir í Ong- landi eru gingin í tveir flokkar fyri og ímóti. Sjálvandi kann ikki annað væntast, tá hettar er heldur nýggj leið, teir halda, men omanfyri nevndu virkir hava prógvað, at tæy væl og betur kunnu bera seg, enn onnur kapitalistisk virkir eftir „gamla máttæ.“

Ovflitið keypnevnr við minni umsetningi hvíflur enn eins og ein marra yvir Føroya landi. Føroya fiskimenn eru farnir í holt við at beina hesa marra av vegnum, sjálvandi fylkist Føroya fólk við í liði Føroya fiskimannsins.

»Vi ejer paa Jorden knapt Trævl eller Traad, kun denne vor skorpede Haand; til Menneskekaar fik vi kummerligt Raad, i Orkner vandred vor Aand. Du Herre, som højt gennem Samfundet red hen over de Rygge, du trykkede ned, nu smyger vi af dine Aaand!

Vel er vi en kuet og slidende Hob, kun Trævl i Velstandens Gaard, i Samfundens Aske en nedtrykt Job, der skraber sin Byld med et Skaar, snart svinger for Ruden dog Opgørets Lyn, se op, Kammerater, det lysner i Sky'n, Befrielsens Malmklokke slaar! (Jeppe Aakjær).

Sjálðan hevur danskur skald- skapur hóska betur til okkara lagnu, sjálðan hóska betur til tað, ið nú hendir millum Føroya fiskimenn. Men skaldið sigur okkum ikki bert frá okkara lagnu, men boðar okkum frá, at okkara fræslis morgunroði er í nánd.

Um bert skaldið segði satt, vildi ein ringur tręgi gloppin úr bróstinum á morgum fiskimanni. Streymur.

Fiskimenn! Organiserið tykkum!

Krøv fiskimanna ein vilji.

Við tínum felagsskapi skalt tú sigra. (Karl Marx).

Tað er væl øllum fiskimonn- um kunnugt, at endamálið fiski- mannafelagsins er: at fáa fiski- menninir at ganga saman í felagsskap, fyri harvið at bota um kor fiskimannsins, og um omanfyri standandi orð av Karl Marx skulu koma til sín rætt, mega Føroya fiskimenn geva Føroya Fiskimannafelag meiri ans við at virka meira fyri felagsskapi millum fiskimenn.

Ar undan ári sígla hundraðir, já meira, av fiskimonnnum út av Føroyum, ið ikki eru limir av „F. F.“, hvatið er stóru mein- bogi fyri, at okkara felag skal kunna hevja seg sum málsgagn fiskimanna. Tó kann eg hugsa nær til, at „F. F.“ er í vøkstri, tó at vit sakna eitt yvirlið yvir limatalinum glognum tæy farnu árin. Óivað er felagsandin nóg broyttur, til bata, frá tí degi S. P. úr Konoyi færdi fiskimannafelagstankan út í lívið og til henda dag; men at alt ikki er sum tað eigur at vera, eru vit ivaleyst á einum máli um, og er tann størsti báðin tann, at alt ovnógvir fiskimenn eru óorganiseraðar, og soleiðis — um enn við óvilja — eru við at bróta tað niður, felagsskap- urin byggir upp.

Hvar ið brekurin er, ella hvørjir ið bera ábyrgd fyri hesum óskili, er, kann vera, ikki so gott at vísa á; men nær týskt, at ein stór skylda liggur hjá teimum monnum, ið annars geva seg út fyri talsmenn fiskimanna. Tað vera ofta skrivaðar eldhugaðar blaðgreinir um at bota kor fiskimanna, aðrir tykja meira synd í „de stakkels Fiskere udi Færo Amt“, men eingin vísur á felagsskapi, undantikið um teir eru umbodsmenn fiski- mannafelagsins.

Eins og arbeiðararnir í øðrum londum siggja Føroya fiskimenn teirra framtíðarhjálpi í lögtingi- num, fólkatinginum, ella hvat nú hesar samfundsborgir nev- ast, og er hettar, um ikki skeið, so tó ein báði fyri, at vit kunnu sigra við okkara felagsskapi, tá tað er ein vanligur hugsunar- háttur her á landi, at við polit-

Fiskeriraad paa 7 Medlemmer.

Fiskerirævn for Færoerne.

(Telegram til „Føroya Social-Demokrat“).

København, 10. — 2. — 30.

Ministeren for Søfart og Fi- skeri, Th. Stauning, har fremsat Forslag om, at Staten opretter et Fiskeriraad paa 7 Medlemmer til at følge Udviklingen af hele det danske Fiskeri, Afsetnings- forhold, Konkurrenceevne m. v., samt til at undersøge Spørgs- maalet om et Storfiskeri. Rege- ringen agter at forhandle med Færoernes Lagting angaaende Spørgsmaal om Oprettelsen af et Fiskerirævn for Færoerne.

iskan felagsskap skulu vit vinna. Úrslitið til dags, ið fiskimenn- inir hava vunnið av lögtinginum, er einki.

Tað er beint, glognum polit- iska samgongu, at royna at ávirka lóggávuváld; men, kenn- ist ikki okkara felagsskapur sum ein sterk, óyvirvinnulig organisa- tion, hjálpi tað lítið ella einki, hvat vit royna at fremja glognum politik, vegna tess, at statsváldið — lóggávuváldið — bert er eitt reidskap í hondum sterkasta flokksins í samfundinum, og sum soleiðis setur tað í verk, sum tann ráðandi samfunds- klassin vil hava fram.

Glognum okkara felagsskap er tað, vit skulu gera okkara krav galdandi, soleiðis at teir, ið styra landinum, kunnu siggja, at aft- anfyrir tæy krøv, Føroya fiski- menn seta fram og hevja sum teirra rætt, stendur ein sameintur flokkur, ein vilji. Á annan hátt skulu vit ikki hugsa um at ávirka landastýrinum, vit eru ikki teir menn, ið kunnu gera okkum galdandi við pening- ungum í hondini, ei heldur eru vit fiskimenn sovordnir sam- fundsborgarar, hvors orð verður lagt lag í av teimum, ið hava fingið eitt bein av samfunds- líkaminum til at gnaga, tað hava vit daglig domir um. Men standa vit saman, so okkara orð kennist eins og ein rodd, mugu teir menn, ið sita inni við vald- inum, antin hoyra ella siggja og ávirka nakað fyri okkum fiski- menn, tá ið vit krevja betur livu- kor, tann rætt hava vit, og tann rætt halda vit fast við.

Við at standa saman kunnu vit sigra. Eiga tí allir fiskimenn at gerast limir av Føroya Fiski- mannafelag, tað er veginin til meira sjálvvið og sjálvræði.

Fiskimenn! Organiserið tykkum!

Streymur.

Úr Føroyum.

Tórshavn.

Ljómeleikur.

Danska 100-ára føðingardags- vegna tónaskaldsins Peter Heise (* 11. febr. 1830 † 1879) heldur »Havnar Hornorkestur« ljómelek á tingvøllinum í kvöld kl. 21 við hesari

Ljómskrá:

1. Lumby: Salut a nos amis. March.
2. L. Müller: Skin ud klare Solskin.
3. Lumby: Kong Fr. VII. Honørmarch.
4. J. Larsen: Danske Toner. Poupouri.
5. C. C. Møller: Bataille March.
6. Lumby: Barndomsminde. Vals.
7. Frølich: Riberhus March.
8. P. Heise: Lille Karen.
9. — Jylland mellem tyende Have.
10. — Men. af Op. »Drot og Marske«.
11. C. C. Møller: Aarhus Tappentreg.

Kredit-Monopol.

Af Knud Korst.

Den farligste af alle monopolistiske Bevægelser i et Land er den, der gaar i Retning af at samle Kredit- givningen, Udlånsvirksomheden, Fi- nansieringen af Erhvervslivet paa faa Hænder. Populært sagt i Retning af Pengetrusten, Kreditmonopoloet.

Færlig fordi den, der administrere Kreditten, har en uhyre Magt i en Tid, hvor der i Hovedsagen arbejdes med betroede Midler. Praktisk talt enhver Erhvervs virksomhed maa skaffe sig en Bankforbindelse; selv den lille Detailhandler er afhængig af, om Banken vil yde ham en Kasse- kredit. Der er tit en mægtig Mangen baade for Ietsindig Omgang med de betroede Midler og for vilkaarlig Be- handling af dem, der skal laane Pen- gene. Jo mere Kreditgivningen sam- ler sig om nogle faa, mægtige Pen- geinstitutter, desto mere træder disse Momenter i Forgrunden.

Ud fra begge Synspunkter tvinges den demokratiske Stat til at træde i Forbindelse med Finanskapitalen, enten til at bekæmpe den eller naa til en Forstaelse med den paa rime- lige Vilkaar. Neutral overfor denne Faktor kan den i hvert Fald ikke være. Principet Privatlivt kan ikke have Gyldighed under saadanne Om- stændigheder, hvor det drejer sig om Forvaltningen af betroede Penge og om en Virksomhed, der griber saa dybt ind i Næringslivet.

Dette Princip kan være rimeligt, saalænge Nationens økonomiske Virk- somhed er fordelt paa en Mængde Bedrifter, der drives i det væsentlige paa Ejersens Risiko og for hans Ka- pital; i saa Fald kan det forsvares, at Statsmagten blot optræder som Til- skuer og nøjes med almindelige Til- sæsforanstaltninger til Værn for Ar- bejdskraften etc. Anderledes naar det drejer sig om stærkt koncentrerede Virksomheder, der i Hovedsagen finansieres med betroede Midler; Midler der altsaa ikke forvaltes af Ejeren selv, men af Trejde- eller Fjerdehand paa hans Risiko.

Man kan sige: Forvaltningen af betroede Midler gælder jo Bestem- melserne i Straffeloven; bedragerisk Afbrud paa dette Gebet rammes i sidste Instans af Lovens Arm, forsa- vdt almindelige borgerlige Hæderlig- hedsbegreber ikke strækker til. Og Forretningsrisiko ud over dette maa den, der betror en anden sine Penge til Forvaltning tage paa sin egen Kappe. Ud fra dette Synspunkt skul- de Staten altsaa ikke yderligere blænde sig i slige Sager.

Efter de Befaringer der er gjort, navnlig i de senere Aaringer, fører dette Synspunkt dog afgjort til lidet heldige Tilstande. Simpelt hen fordi det er altfor omfattende Ting der staar paa Spil; hvilket blandt andet viser sig deri, at Statsmagten ofte følger sig foranlediget til at træde hjælpende til, naar det gaar galt.

Allerede for længe siden har Staten da ogsaa — i hvert Fald for en Række faaendes Vedkommende — givet nærmere Regler for Forvaltning af betroede Midler; dog som Regel med meget vigtige Undtagelser (særlig Forretningsbankvæsenet), og det store Problem i Ojeblikket er at tæne egne- de Midler til at give hele Kreditgiv- ningen et vist privat og et mere offentligt, samfundsmæssigt bestemt Præg.

Dette hænger som før sagt sammen med den stærke Koncentration, der nu om Stunder gør sig gældende og- saa indenfor Finansverdenen. Særlig Forretningsbankerne i mange Lande har gennem Sammenslutninger ofte faaet Raadigheden over enorme Sum- mer; baade i England, Tyskland, Frankrig og U. S. A. dominerer nu nogle ganske faa Storbanker, saasom »de fem Store« (the big five) i Eng- land og de fire D-Banker i Tyskland, hvilke 4 endda i den seneste Tid er blevet til 3, idet Deutsche Bank og Darmstädter- und Nationalbank nylig er blevet slaaet sammen. Ingen kan i

Vinduer, Døre og Lister. Godt og billigt Arbejde. Hugo Øster's Maskinsnedkeri, Tlf. 216. Thorshavn. Tlf. 216.

Ojeblikket overskue, hvor langt denne Udvikling i Retning af Sammenslut- ning vil føre. Vil den i den sidste Ende føre til en enkelt dominerende Kæmpebank, med alene nogle ube- tydkelige Banker for særlige Formaal (smaa Forretningsdrivende etc.) ved sin Side — foruden naturligvis Sed- delbanken? —

Hvor langt er Koncentrationen paa Kreditens, Finansieringens Omraade skredet frem her i Landet? Før vi gaar nærmere ind paa dette skal vi anføre en Oversigt over de vigtigste kreditgivende Institutter her i Landet, nemlig Sparekasser, Livsforsikrings- selskaber, Nationalbanken og Forretningsbankerne — med Angivelse af hvor store Kapitaler de raader over, dels egne Midler (Aktiekapital, Reser- ver osv.) og dels betroede Midler (Be- løbene er afrundet):

	Egne Betroede		
	Midler	Midler	Ialt
	Mil. Kr.	Mil. Kr.	Mil. Kr.
Sparekasser	150	2,000	2,150
Livsforsikrings- anstalter	10	550	560
Nationalbanken	60	390	450
Forretningsban- kerne	380	2,520	2,900
Tilsammen	600	5,460	6,060

Disse er naturligvis ikke de eneste kreditgivende Institutter i Danmark. Alle de øvrige Forsikringsanstalter (Brandforsikring, Sygekasser, Ulyk- kesforsikring osv.) raader over be- tydkelige Pengemidler, som for en stor Del er anbragt i Værdipapirer eller paa anden Maade anvendt til Finan- sieringsformaal. Ogsaa Overformy- deret formidler paa samme Maade store Summer (under »Masse-For- valtning er saaledes ca. 120 Mil. Kr. foruden 8 Mil. i Reserverfond. Des- uden gaar naturligvis en meget stor Del af Finansieringen uden om Insti- tutterne; mange Værdipapirer er jo i privat Eje, og Kreditydelse fra Mand til Mand foregaar utvivlsomt i ret stort Omfang.

Om ovenstaaende lille Oversigt er lovrigt at bemærke, at der er en Del Versusposter i den, f. Eks. Beløb som Sparekasserne har tilgode hos Ban- kerne, eller som Bankerne har tilgode hos Nationalbanken eller omvendt; naar Beløbene tælles sammen bliver de altsaa noget for store, men langt fra saa meget at Billedet af Finan- sieringens Omfang og dens Fordeling paa de nævnte Arter af Institutter forbiges derved.

Tilsammen formidler disse Institu- ter, som det vil ses, omkring 6 Mil- liarder Kr., hvilket Beløb altsaa er an- vendt til Kreditydelse eller Finansie- ring af forskellig Art, eller om man vil, anbragt i Papirer af yderst for- skjellig Slags og uena Løbetid, Rente m. m. — f. Eks. Veksler, Stats- eller Kommunaalsobligationer, Kredit- forenings do., Aktier, Pant i faste Ejendomme, Kassekredit osv. osv.

Sagen er nu den, at denne Kredit- ydelse ikke helt kan foregaa efter Di- rektionernes eget Skøn. Staten har al- lerede forlængst givet adskillige Reg- ler for Midlernes Anbringelse, i hvert Fald for de tre foranstaaende Insti- tutters Vedkommende, og dette gør at eventuelle Koncentrationsbevægelser paa disse Omraade kan imødeses af Publikum med mere Sindss og til- svarende Bevægelser fra Omraader, hvor saadanne Regler ikke findes.

Her skal anføres nogle Bemærknin- ger om de forskellige Finansinstitu- ters særlige Forhold.

Sparekasserne forvalter mere end en Tredjedel af det Kreditbeløb der her er Tale om, altsaa en meget væ- sentlig Del deraf. Om en Koncentra- tion indenfor Sparekasserne i sæd- vanlig kapitalistisk Forstand er der ikke Tale; der findes ganske vist nogle store Sparekasser som forvalter